

Helena Pietrzak

Kollokwium habilitacyjne ks. dra Jana Krajczyńskiego

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawnohistoryczny 51/3-4, 479-482

2008

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOLOKWIVM HABILITACYJNE KS. DRA JANA KRAJCZYŃSKIEGO

Dnia 15 kwietnia 2008 r. na Wydziale Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie odbyło się kolokwium habilitacyjne ks. dra Jana KRAJCZYŃSKIEGO, kapłana diecezji płockiej, adiunkta w Katedrze Kościelnego Prawa Małżeńskiego i Rodzinnego na Wydziale Prawa Kanonicznego UKSW w Warszawie.

Podstawę przewodu habilitacyjnego stanowiła rozprawa pt. *Prawo rodziny do opieki duszpasterskiej*, Wydawnictwo Księży Pallotynów Prowincji Chrystusa Króla „APOSTOLICUM”, Ząbki 2007, ss. 384. Recenzentami rozprawy byli: Ks. Prof. Dr Hab. Edward Górecki (PWT), Ks. Prof. Dr Hab. Marian Stasiak (KUL), Ks. Prof. Dr Hab. Ryszard Szychmiller (UWM), Ks. Prof. Dr Hab. Wojciech Góralski (UKSW). Kolokwium habilitacyjnemu przewodniczył Dziekan Wydziału Prawa Kanonicznego – Ks. Prof. UKSW Dr Hab. Józef Wroceński.

Problematyka małżeństwa i rodziny, jej szczególna misja, wpływ na społeczeństwo, a następnie cały świat, pozostaje niezmiennie przedmiotem szczególnej troski Kościoła. Troska ta wyrażana jest bezpośrednio w ustawodawstwie kościelnym, a pośrednio także poprzez wprowadzanie treści Ewangelii w rzeczywistość życia rodzinnego, czy też wprost poprzez aktywność eklezjalną. Jej znaczącym elementem jest towarzyszenie rodzinie w jej rozwoju i wzroście, aż po urzeczywistnianie chrześcijańskich wartości, które przekazują właściwe zadania o charakterze duchowym i dają możliwość poznania nauki o zbawieniu.

Zarówno w samym życiu religijnym, jak i w realizacji poszczególnych zadań, rodzinę chrześcijańską powinno się otoczyć odpowiednią opieką duszpasterską, ukierunkowaną na rzecz uświęcenia rodziny.

Kwestia realizacji prawa rodziny do opieki duszpasterskiej na przestrzeni lat traktowana była marginalnie. Koncentrowano się głównie na poszczególnych elementach duszpasterstwa rodzin, bądź też analizie pastoralnej wybranych dokumentów Magisterium Kościoła. Stąd też, sformułowany przez ks. dra Jana Krajczyńskiego tytuł rozprawy jest gruntowną prezentacją treści prawa rodziny do odpowiedniej opieki duszpasterskiej oraz próbą wskazania praktycznych konsekwencji prawnych i pastoralnych. Wiodącą tezę opracowania jest ocena działalności duszpasterstwa w kontekście współczesnych wymagań.

Rozprawa habilitacyjna ks. dra J. Krajczyńskiego składa się z: wykazu skrótów (s. 9-10), bibliografii (s. 11-33), wstępu (35-41), siedmiu merytorycznych rozdziałów, z których każdy podsumowany został odrębnymi wnioskami (s. 43-363), zakończenia (w j. polskim s. 363-368; w j. francuskim s. 369-375) oraz aneksu z indeksem rzeczowym (s. 377-383).

We wstępie Autor dogłębnie określa zasadnicze racje uzasadniające rewizję zasad prowadzenia duszpasterstwa rodzin, warunki efektywnej pracy. Następnie wyjaśnia zakres terminologiczny, aspekt historyczny i znaczenie metodyki pracy duszpasterza rodzin oraz merytoryczny przedmiot i cel pracy. Mamy tutaj również odniesienie do zakresu badań, jaką w analizowanej pracy, stały się przepisy prawa powszechnego oraz normy wydane przez Konferencję Episkopatu Polski, ustalające zasady realizacji prawa rodzin do właściwej opieki duszpasterskiej.

Dwa pierwsze rozdziały prezentowanej rozprawy habilitacyjnej, analizują zagadnienie w kontekście podmiotowym.

Rozdział pierwszy, pt. „*Wspólna i zróżnicowana odpowiedzialność za duszpasterstwo rodzin*” (s. 43-107) został poświęcony ustaleniu katalogu podmiotów odpowiedzialnych za urzeczywistnienie zbawczego planu dotyczącego małżeństwa i rodziny. Autor dokonał szczegółowej analizy norm prawnych, które określają bezpośrednio i pośrednio odpowiedzialną funkcję poszczególnych członków Ludu Bożego w zakresie misji uświęcenia rodziny. Ponadto, wskazał na konieczne jego zdaniem, warunki realizacji prawa rodzin do stosownej opieki duszpasterskiej ze strony Kościoła (od podmiotów najwyższej władzy w Kościele, aż po zaangażowanie wiernych świeckich).

W rozdziale drugim, pt. „*Kwalifikacje osobowe duszpasterzy rodzin a realizacja prawa rodzin do opieki duszpasterskiej*” (s. 109-145) Autor podjął kwestię dotyczącą permanentnego doskonalenia się, zwracając uwagę na dwa warunki istotne: posiadanie odpowiednich kwalifikacji przez świętego szafarza pełniącego posługę duszpasterską (tj. kwalifikacji naturalnych, moralnych i intelektualnych) oraz gruntowne poznanie metodyki pracy duszpasterza rodzin. Przyjmując taki podział ks. dr J. Krajczyński stwierdza, że zarówno ustalenie tożsamości, konkretnych cnót i umiejętności, jak i zakresu wiedzy dotyczącej urzędu duszpasterza rodzin, może mieć zasadniczy wpływ na samo pojmowanie przez tegoż szafarza powierzonego mu zadania oraz na stopień zrozumienia zależności między przygotowaniem do pełnienia posługi duszpasterskiej a jej społeczną skutecznością i wypełnieniem obowiązku.

Kolejne rozdziały, a więc od trzeciego do siódmego, dotyczą aspektu przedmiotowego analizowanego zagadnienia.

Stąd też, rozdział trzeci, pt. „*Zadania duszpasterstwa rodzin w ogólności*” (s. 147-200) stał się wykładem ogólnych i zarazem podstawowych zadań duszpaster-

skich w zakresie pomocy rodzinie, do których należą: realizacja prawa wiernych do poznania nauki o małżeństwie i rodzinie; pełna formacja małżonków i rodzin; uświadomienie małżonkom i rodzinom ich wielorakich zadań i pouczenie o sposobie ich realizacji (tworzenie wspólnoty osób; służba życiu; udział w rozwoju społeczeństwa; uczestnictwo w życiu i posłannictwie Kościoła); świadczenie pomocy małżonkom i rodzinom w prowadzeniu świętego życia. Autor w tej części rozprawy podkreśla, że niezajomość celów, czy też zadań właściwych dla duszpasterza rodzin w ogólności, pozbawiłaby tę działalność jej charakteru eklesjalnego i bezwzględnie nie służyłaby misji i dobru Kościoła, a więc bezpośrednio dobru samych małżonków, czy poszczególnych rodzin.

W rozdziale czwartym, pt. „*Miejsce posługi sakramentalnej w duszpasterstwie rodzin*” (s. 201-254) Autor rozprawy podjął refleksje na temat roli i zadań duszpasterza rodzin w zakresie odpowiedniego przygotowania wiernych do przyjęcia poszczególnych sakramentów świętych. Stąd też, przybliżył i określił jego bezpośredni wpływ na autentycznie efektywną skuteczność działalności duszpasterskiej. Podstawą przeprowadzonej syntezy stała się w szczególności analiza skuteczności środków pastoralnych, w tym także ocena rzetelnej i adekwatnej katechezy i pedagogiki sakramentalnej.

Z kolei rozdział piąty, pt. „*Inne formy realizacji zadania duszpasterskiego wobec rodziny*” (s. 255-284) jest dalszą prezentacją narzędzi duszpasterskich, które wskazuje bezpośrednio sam ustawodawca (przepowiadanie słowa Bożego; nauczanie katechetyczne; kierownictwo duchowe; propagowanie czynnego angażowania się wiernych w ramach zrzeseń rodzin; tworzenie instytucji i dzieł, których celem jest zaangażowanie na rzecz rodziny; troska o uzyskanie odpustów), bądź też je zaleca – jako godziwe i mogące służyć osiągnięciu celów właściwych posłudze duszpasterskiej (materialna pomoc rodzinie; spotkania otwarte; wizyta duszpasterska; wsparcie i ewangelizacja wspólnot). W tym ostatnim przypadku, to duszpasterz odpowiedzialny jest za godziwość nowej formy realizacji zadania duszpasterskiego względem rodziny, a więc przede wszystkim – za zgodność z nauczaniem Kościoła i bez naruszania praw podmiotowych.

W kolejnym rozdziale szóstym, pt. „*Duszpasterstwo rodzin w przypadkach szczególnych*” (s. 285-348) Autor określa spektrum zadań podejmowanych przez duszpasterza rodzin, zależnych od różnych czynników społecznych, charakteru życia poszczególnych wspólnot małżeńskich i rodzinnych, czy też sytuacji kościelnej (przynależności obrządkowej i narodowej; charakteru pracy; sytuacji prawno – kanonicznej; warunków życia). Ks. dr Jan Krajczyński w analizowanym rozdziale ustalił, że poznanie zespołu i specyfiki zadań z zakresu pomocy rodzinie, może dopiero przyczynić się do pełnej realizacji misji duszpasterza rodzin, zgodnej z nauką Kościoła.

Ostatni, siódmy rozdział rozprawy habilitacyjnej, pt. „Czynniki warunkujące powodzenie działań duszpasterskich” (s. 349-363) stanowi reasumpcję celów duszpasterstwa rodzin, z uwzględnieniem aktualnych warunków, w jakich jest ona realizowana. Autor w tej części rozprawy podkreśla znaczenie nowych metod i środków duszpasterskich, uzależnionych od nowych, współczesnych warunków życia, specyfiki oczekiwań wynikających z rozwoju nauki i techniki. Ks. dr J. Krajczyński stwierdza, że duszpasterz rodzin musi korzystać z dostępnych dziś narzędzi, przekonywać argumentami, które będą docierać do ludzi obecnej epoki, żyjących i uzależnionych od specyficznych wartości, naznaczonych piętnem i problemami czasów, w których przyszło im żyć. Negacja zaś współczesnych narzędzi duszpasterskich, pozbawia jego posługę – charakteru kościelnego, a czyni ją – prywatną i szkodliwą.

W krótkim zakończeniu, które nie jest jednak zwykłym zebraniem wniosków z poszczególnych rozdziałów, Habilitant określa liczne postulaty *de lege ferenda*. W tym zakresie zawarł Autor najważniejsze wnioski natury prawnej, w których domaga się m.in.: zapewnienia odpowiedniej formacji przygotowawczej i permanentnej; nadania posłudze duszpasterza rodzin charakteru prewencyjnego; określenia sposobu realizacji opieki duszpasterskiej; rewizji aktualnych przepisów; doraźną pomoc duszpasterską zastąpić posługą o charakterze trwałym; stałego poszukiwania adekwatnych środków pastoralnych; wyeksponowania funkcji apostołskiej rodziny. Tak określone postulaty ukierunkował Habilitant wobec „nowego” duszpasterstwa rodzin, instrumentu skutecznego, zdatnego do pełnej realizacji prawa rodziny do opieki duszpasterskiej. Instrumentu, przy pomocy którego może dojść do odnowy życia całej wspólnoty kościelnej.

Recenzenci rozprawy habilitacyjnej ks. dra Jana Krajczyńskiego ocenili, że przejrzystość i szczegółowość ukazał on zagadnienie prawa rodziny do opieki duszpasterskiej, wypełniając tym samym istniejącą lukę badawczą. Autor przedstawiając swoje stanowisko w omawianej kwestii, dokonywał w każdym z rozdziałów wartościowego podsumowania, uwzględniając *meritum* zagadnienia. Ponadto, wskazał także konkretne postulaty natury prawnej, jako istotne kierunki dla rozwoju kanonistyki w Polsce. Przejrzysty język i logiczna metoda wywodu, świadczy o dojrzałej pracy badawczej i obszernej wiedzy w podjętej tematyce. To wszystko sprawia, że rozprawę habilitacyjną ks. dra Jana Krajczyńskiego, czyta się stosunkowo łatwo.

Rada Wydziału Prawa Kanonicznego UKSW, biorąc pod uwagę pozytywną ocenę rozprawy habilitacyjnej i całego dorobku naukowego Habilitanta oraz wynik kolokwium habilitacyjnego, podjęła uchwałę w sprawie nadania ks. drowi Janowi Krajczyńskiemu stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa kanonicznego.